

УДК 330.341.1:621.39

DOI: 10.31673/2415-8089.2019.024249

Гавриш О. М., к.е.н.,
Державний університет
телекомунікацій

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто наукові підходи до визначення поняття «інноваційна діяльність». Висвітлено кількість великих, середніх та малих за розмірами прибуткових та збиткових підприємств інформації та телекомунікації України і суми їх прибутку та збитку за 2013–2017 рр. Побудовано механізм управління інноваційною діяльністю телекомунікаційних підприємств та охарактеризовано його етапи. Визначено напрями підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств на основі ефективного використання інноваційної діяльності.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, телекомунікаційні підприємства, прибуток, збиток, попит, конкурентоспроможність, товари та послуги, споживач.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку інновацій діяльність телекомунікаційних підприємств повинна супроводжуватися реформуванням і певною адаптацією існуючих економічних механізмів до нових умов господарювання, а також формуванням на їх основі нових форм і методів, які будуть ефективно працювати в умовах сьогодення. Крім того, формування ефективної інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств повинне бути направлене на безупинний пошук і реалізацію нових можливостей інноваційного розвитку в мінливих умовах зовнішнього середовища. Саме ефективне впровадження інновацій у діяльність телекомунікаційних підприємств є однією із передумов підвищення попиту на телекомунікаційні послуги, залучення нових груп споживачів, і як наслідок, підвищення прибутковості підприємств. Тому дослідження впливу інноваційної діяльності на підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти впливу інноваційної діяльності на підвищення прибутковості підприємств, в т.ч. й телекомунікаційних висвітлюють у своїх працях такі науковці: О. Амоша, О. Ареф'єва, О. Виноградова, О. Гудзь, О. Гусева, М. Данько, О. Єлець, І. Кедревич, Н. Корінько, Т. Костюк, Л. Лазоренко, М. Літвиненко, А. Мазаракі, В. Нежиборець, П. Стецюк, Є. Тоффлер, В. Хартман, О. Федонін, Н. Чухрай та ін. Проте, неоднозначність поглядів на перелік напрямів підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств, зокрема на основі ефективного використання інноваційної діяльності, потребує подальшого дослідження даного питання.

Метою статті є визначення впливу інноваційної діяльності на підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку та його максимізація. Одним із шляхів максимізації прибутку є впровадження на підприємстві інноваційної діяльності. Головна мета інноваційної діяльності – одержання певної кількості інновацій у вигляді нової продукції, технології, сировини, методів організації та керування й т.д., що володіють певними (відповідним вимогам підприємства) характеристиками. Вони повинні орієнтуватись, з одного боку, на якнайбільш повне задоволення потреб споживачів, а з іншого – на отримання певного економічного

ефекту для підприємства у вигляді прибутку.

В економічній літературі зустрічаються різноманітні погляди науковців на визначення сутності поняття інноваційна діяльність. Так, перша група авторів під інноваційною діяльністю розуміє діяльність із розробки і освоєнню результатів досліджень, що підвищують ефективність способів і засобів здійснення конкретних процесів, у тому числі освоєння виробництва нової продукції і технологій [1]. Інша група авторів розглядає інноваційну діяльність як діяльність, спрямовану на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення і відновлення номенклатури та поліпшення якості випущеної продукції (товарів, послуг), вдосконалення технології їх виготовлення з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому і зарубіжних ринках [2].

На думку Р. А. Фатхутдинов інноваційна діяльність – це процес по стратегічному маркетингу, НДДКР, організаційно-технологічній підготовці виробництва, виробництву і оформленню нововведень, їх впровадженню (або перетворенню в інновацію) і поширенню в інші сфери (дифузія) [3].

Худолій Л. М. стверджує, що інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на оновлення існуючого, створення і використання нового конкурентоспроможного продукту (товару, технології, способу виробництва) з метою кращого задоволення суспільних потреб (підвищення продуктивності праці, якості продукції, зниження її собівартості тощо). А техніко-економічним оформленням інноваційної діяльності та інструментом її здійснення, має стати інноваційний проект [4].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інноваційна діяльність розглядається як «діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [5].

Враховуючи вищезазначене, варто відмітити, що інноваційна діяльність орієнтована на практичне використання наукових досліджень та науково-технічних результатів з метою створення конкурентоспроможного асортименту продукції, удосконалення техніки, технологій та методів управління для забезпечення соціально-економічного ефекту.

На сьогоднішній день телекомунікаційні підприємства відіграють важливу роль як в економіці України, так і в житті кожної особистості. Варто відмітити, що частка ринку, яку вони займають з кожним роком зростає. Відповідно збільшується й сума прибутків від реалізації товарів та послуг різними за розмірами телекомунікаційними підприємствами (рис. 1). Найвищі суми прибутків від реалізації товарів та послуг протягом 2013–2017 рр. спостерігаються у великих за розмірами телекомунікаційних підприємствах України. Проте, у 2013–2015 рр. лише половина даних підприємств була прибутковою, а вже починаючи з 2016 р. їх частка зросла до 66,7 %.

Дещо інша ситуація спостерігається щодо суми збитку від реалізації товарів та послуг різними за розмірами підприємствами інформації та телекомунікації, зокрема протягом останніх трьох років можна помітити значне зменшення суми збитків, понесених телекомунікаційними підприємствами (рис. 2). Відповідно і частка збиткових підприємств, починаючи з 2015 р. щорічно зменшується.

Проте, варто відмітити, що в останні роки зуми збитків у середніх та малих за розмірами телекомунікаційних підприємствах є значно вищими, ніж у великих, що свідчить про необхідність підвищення їхньої конкурентоспроможності, в першу чергу, за рахунок ефективного використання інновацій у своїй діяльності. Саме впровадження інновацій у діяльність телекомунікаційних підприємств є однією із передумов підвищення попиту на телекомунікаційні послуги та залучення нових груп споживачів.

Комплексний підхід до визначення етапів механізму управління інноваційною діяльністю телекомунікаційних підприємств зображено на рис. 3.

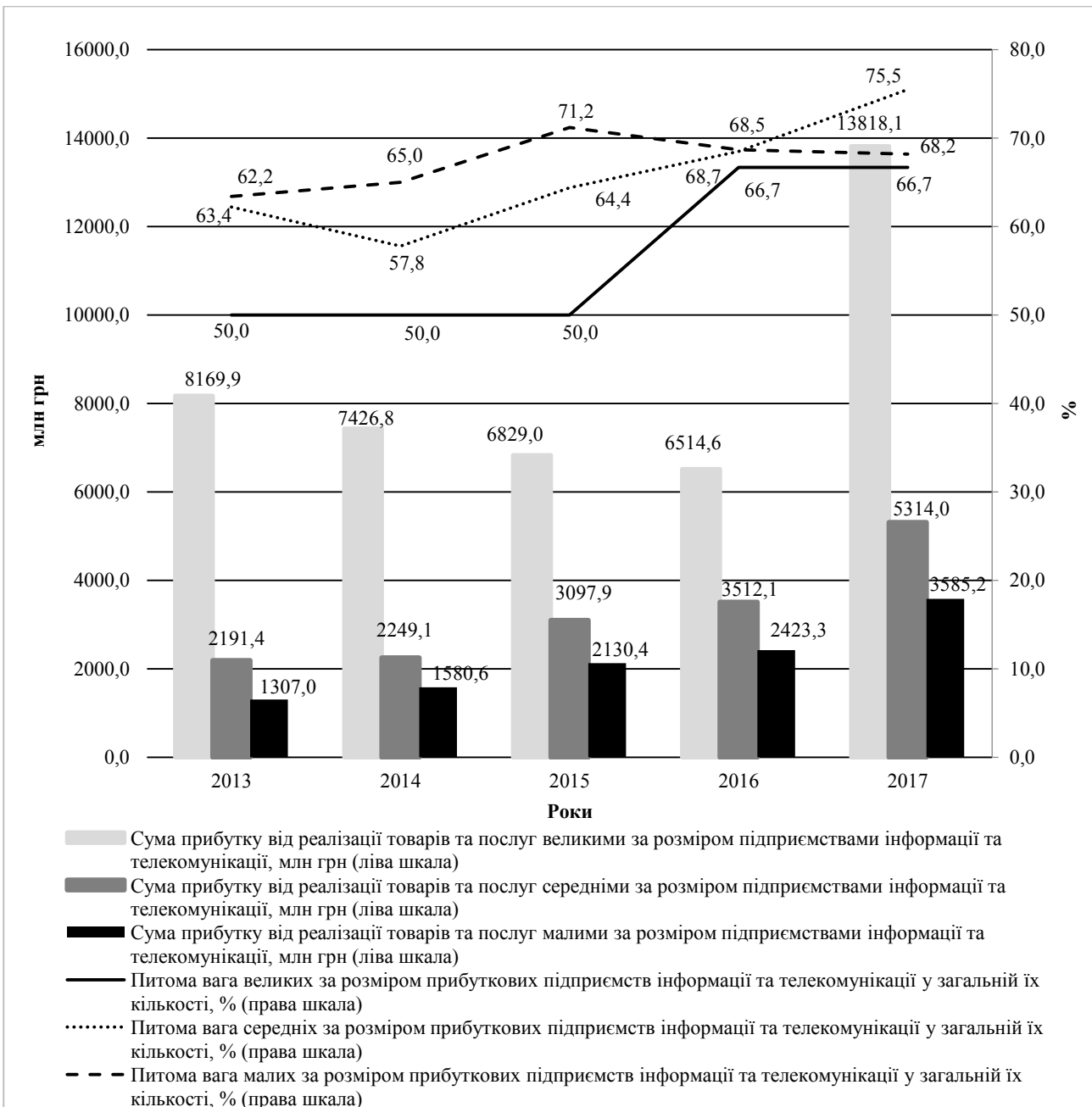

Рис. 1. Динаміка кількості прибуткових підприємств інформації та телекомунікації України і суми їх прибутку (побудовано автором за даними Державної служби статистики України) [6]

На першому етапі в якості об'єктів управлінського впливу розглядаються окремі підрозділи телекомунікаційного підприємства, певні види діяльності, виробничі процеси та інше, на що спрямована увага менеджменту телекомунікаційного підприємства при забезпеченні умов його інноваційної діяльності. На цьому етапі робиться оцінка поточного стану підприємства. Вона здійснюється на основі аналізу його основних коефіцієнтів і показників стійкості господарської та фінансової діяльності.

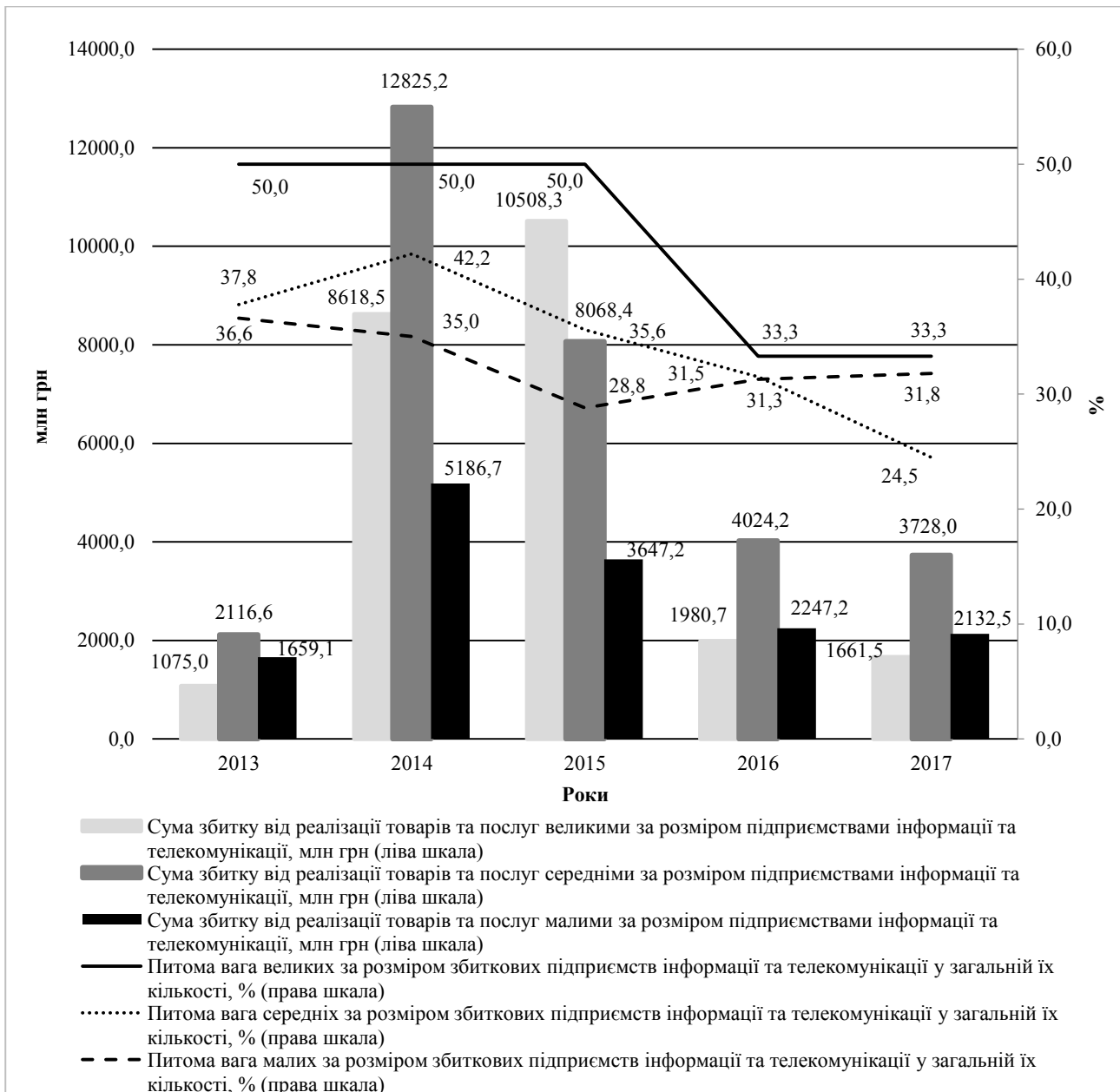

Рис. 2. Динаміка кількості збиткових підприємств інформації та телекомунікації України і суми їх збитку (побудовано автором за даними Державної служби статистики України) [6]

Під час другого етапу механізму управління інноваційною діяльністю телекомунікаційного підприємства проводиться виявлення та аналіз чинників, що впливають на виконання завдань і досягнення поставлених цілей інноваційної діяльності. Слід зазначити, що кожен результативний показник залежить від різних чинників. Таким чином, чим детальніше досліджується вплив чинників на величину результативного показника, тим точніше можна зробити прогноз даного показника.

Третім етапом механізму управління інноваційною діяльністю телекомунікаційного підприємства є етап планування та прогнозування інноваційної діяльності. Сьогодні у телекомунікаційних підприємствах однією з головних проблем є відсутність цілісної стратегії, спрямованої на забезпечення напрямів інноваційної сприятливості підприємств. Тому для довгострокового й безпечного функціонування підприємства необхідно розробити стратегію, яка буде основою його інноваційної діяльності. З точки зору фінансування

інноваційної діяльності стратегія дозволить сформулювати ряд принципових положень, оскільки буде відображати не тільки етапи розробки і реалізації інноваційного проекту, але і його загальну фінансову оцінку.

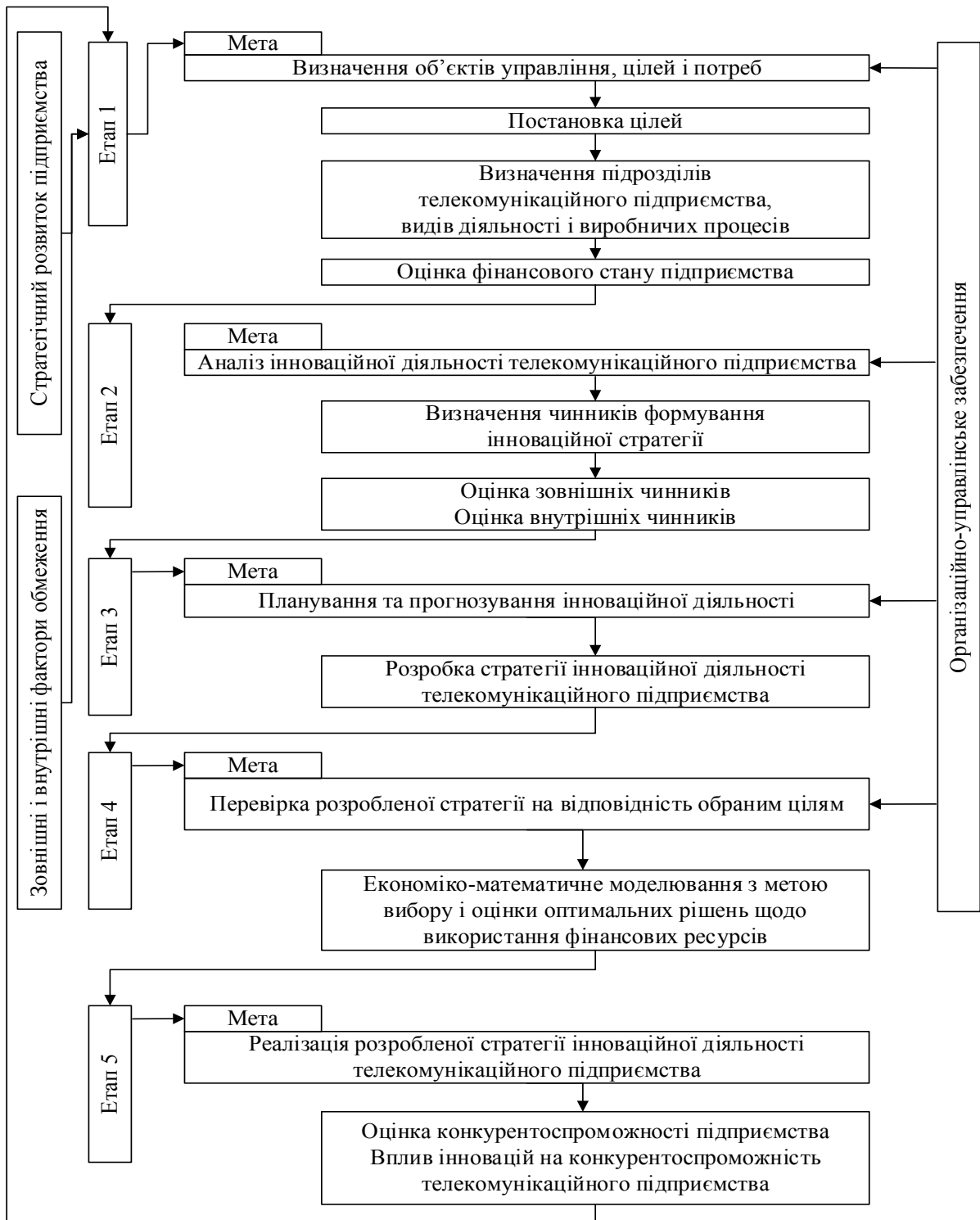

Рис. 3. Етапи механізму управління інноваційною діяльністю телекомунікаційних підприємств (розроблено автором на основі [7])

На четвертому етапі здійснюється перевірка розробленої стратегії на відповідність обраним цілям. На цьому етапі необхідно здійснити вибір і оцінку альтернативних рішень з

метою оптимального використання фінансових і господарських можливостей підприємства.

На заключному етапі механізму управління інноваційною діяльністю телекомунікаційного підприємства здійснюється реалізація розробленої стратегії, після чого робиться оцінка конкурентоспроможності підприємства та вплив впроваджених інновацій на його конкурентоспроможність.

Крім того, не менш важливого значення при інноваційній діяльності телекомунікаційних підприємств відіграє контроль за виконанням завдань, який полягає у наступному:

- комплексній систематизації інформації про ефективність інноваційної діяльності;
- оцінці результатів, отриманих від цієї діяльності;
- аналізу факторів та причин, які впливають на необхідність відхилення інноваційної діяльності у разі її неефективності;
- контролі за виконанням поставлених завдань.

У результаті правильного формування та організації інноваційної діяльності телекомунікаційні підприємства досягають бажаного рівня прибутковості.

У результаті проведеного дослідження нами було виділено наступні напрями підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств на основі ефективного використання інноваційної діяльності (рис. 4).

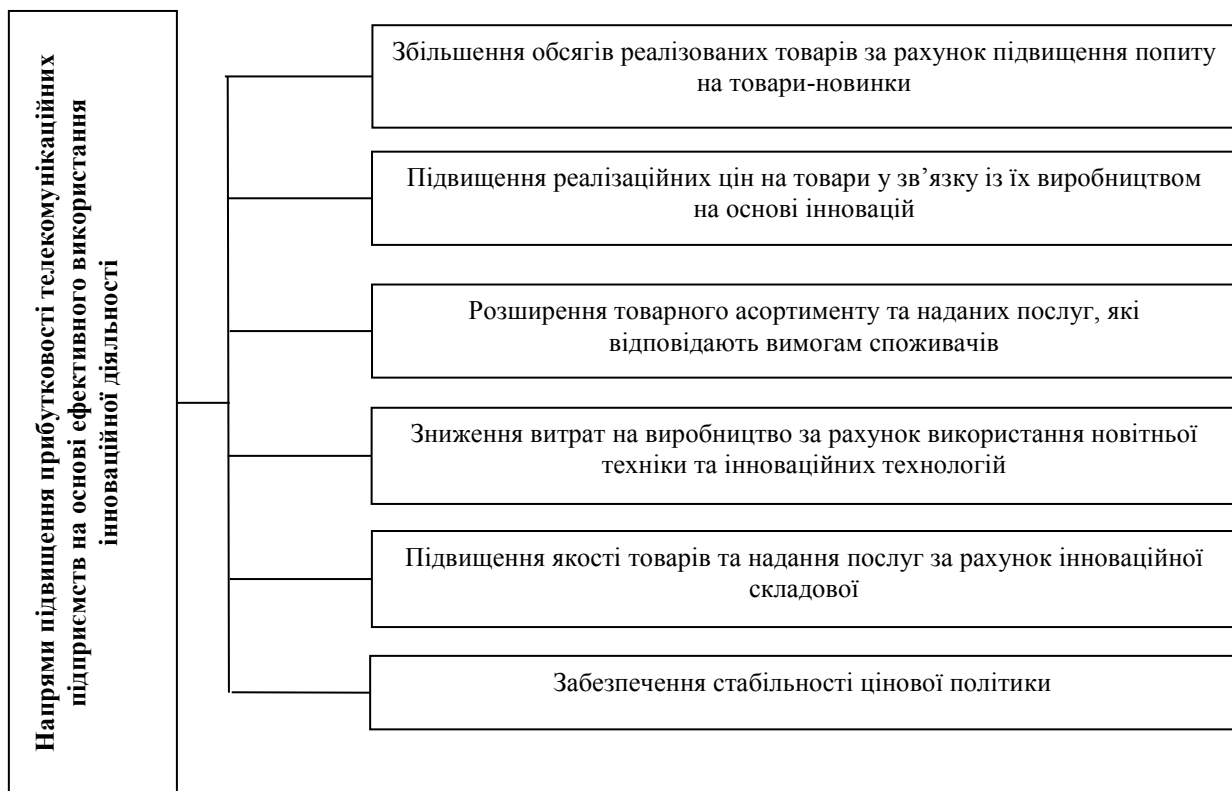

Рис. 4. Напрями підвищення прибутковості телекомунікаційних підприємств на основі ефективного використання інноваційної діяльності (авторська розробка)

Отже, на нашу думку, при втіленні у свою діяльність хоча б одного із запропонованого на рис. 4 інноваційного заходу, телекомунікаційне підприємство матиме можливість підвищити свій рівень прибутковості. Якщо підприємство вибере варіант із розширенням обсягу реалізованих товарів та наданих послуг шляхом інновацій, то на ринку, на якому діє підприємство його товари та послуги не будуть мати аналогів, що відповідно

приведе до збільшення прибутку. Відповідно якщо на ринку майже відсутні аналоги товарів та послуг, то попит на них буде високим, що дозволить підприємству збільшити ціни на товари та послуги й забезпечити собі стабільність цінової політики. За допомогою інновацій створюється нове устаткування чи новий елемент до устаткування, який приведе до зниження витрат на виробництво товарів або надання послуг, а також до можливості виробництва розширеного товарного асортименту з підвищеною якістю, що в результаті приведе до збільшення прибутку.

Стабільне і планомірне планування виробництва на тривалу перспективу здебільшого залежить від інноваційного характеру телекомунікаційного підприємства. Це зумовлено тим, що підприємство спроможне мобілізувати усі необхідні засоби й ресурси задля отримання бажаного економічного ефекту та ефективності, а оновлені техніко-технологічні засоби, дозволяють досягти бажаного результату.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах соціально-економічних змін, швидких темпів розвитку науки і техніки основним засобом, що дозволяє телекомунікаційним підприємствам підвищити свій рівень прибутковості є раціональне використання їх інноваційної діяльності. Кожне підприємство прагне досягти певної конкурентної переваги на ринку за рахунок споживчої цінності товарів, продуктивності бізнесу, інноваційного потенціалу, рівня гнучкості та адаптації техніко-технологічних засобів, форм і методів управління своєю діяльністю. Стає очевидним, що лише інноваційні капіталовкладення створюють відповідні структурні зміни праці і капіталу, конкурентні умови економічного зростання та ефективності виробництва. Також інноваційні капіталовкладення поліпшують раціональне використання будь-яких ресурсів, здатні підвищувати якість та продуктивність залученої праці, вироблених товарів та наданих послуг.

Список використаної літератури

1. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки: монографія / М.П. Войнаренко та ін. Хмельницький: ХНУ, 2010. 444 с.
2. Основы инновационного менеджмента. Теория и практика: учебник / Барютин Л. С. и др. ; под ред. А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели. Москва: ЗАО «Издательство «Экономика», 2004. 518 с.
3. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент : учебник. Питер: СПб, 2003. 400 с.
4. Худолій Л.М., Файчук О.В., Файчук О.М. Перспективи банківського кредитування інноваційних проєктів в агропродовольчому виробництві України: монографія. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. 267 с.
5. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Польова Н. М. Етапи формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10 (1). С. 394–399. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10\(1\)_85](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10(1)_85) (дата звернення: 30.05.2019).

REFERENCES

1. Innovatsiyni rozvytok promyslovykh pidprijemstv: analiz ta otsinky (2010) [Innovative development of industrial enterprises: analysis and evaluation] / M. P. Voinarenko ta in. Khmelnytskyi: KhNU.
2. Osnovy innovatsyonnoho menedzhmenta. Teoryia i praktyka (2004) [Fundamentals of innovative management. Theory and practice] / Bariutyn L. S. i dr. ; pod red. A. K. Kazantseva, L. E. Myndely. M.: ZAO «Izdatelstvo «Ekononika».
3. Fatkhutdynov, R. A. (2003) Innovatsyonnyi menedzhment [Innovative management]. Pyter: SPb.
4. Khudolii, L. M., Faichuk, O. V., Faichuk, O. M. (2014) Perspektyvy bankivskoho kredytuvannia

innovatsiinykh proektiv v ahroprodovolchomu vyrobnytstvi Ukrainy [Prospects of bank lending of innovative projects in the agro-food industry of Ukraine]. Kyiv: TsP «KOMPRYNT».

5. Pro innovatsiinu diialnist [About innovation activity]. Zakon Ukrainy vid 4 lypnia 2002. № 40-IV / Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

7. Polovaб N. M. (2012) Etapy formuvannya mekhanizmu upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu mashynobudivnykh pidpriemstv [Stages of formation of the mechanism of management of innovative activity of machine-building enterprises]. *Ekonomichnyi analiz*, (10(1)), 394–399.

ГАВРИШ ОКСАНА НИКОЛАЕВНА. ВЛИЯНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПОВЫШЕНИЕ ПРИБЫЛЬНОСТИ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. В статье рассмотрены научные подходы к определению понятия «инновационная деятельность». Освещены количество крупных, средних и малых по размерам прибыльных и убыточных предприятий информации и телекоммуникации Украины и суммы их прибыли и убытка за 2013–2017 гг. Построено механизм управления инновационной деятельностью телекоммуникационных предприятий и охарактеризованы его этапы. Определены направления повышения доходности телекоммуникационных предприятий на основе эффективного использования инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, телекоммуникационные предприятия, прибыль, убыток, спрос, конкурентоспособность, товары и услуги, потребитель.

HAVRYSH OKSANA. INFLUENCE OF INNOVATIVE ACTIVITY ON PROFITABILITY OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES. In the article deals the scientific approaches to the definition of the concept of "innovative activity". The volume of large, medium and small profitable and unprofitable enterprises of information and telecommunication of Ukraine and their sum of their profit and loss for 2013–2017 is elucidated. The mechanism of innovative activity management of telecommunication enterprises has been constructed and its stages have been characterized. The directions of increase of profitability of telecommunication enterprises on the basis of effective use of innovative activity are determined.

Key words: innovation, innovative activity, telecommunication enterprises, profit, loss, demand, competitiveness, goods and services, consumer.